

Aktualni problemi zdravlja populacije

prof.dr.sc. Gorka Vuletić

Zdravlje

- Definicija Svjetske zdravstvene organizacije:
- Zdravlje je stanje fizičkog, psihičkog i socijalnog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti.
- zdravlje - multidimenzionalni koncept

Svjetska zdravstvena organizacija WHO

- osnovana 1948. kao specijalizirana agencija u sklopu Ujedinjenih naroda
- Sjedište: Ženeva, Švicarska
- Dr. Andrija Štampar član osnivačke skupštine
- Danas organizacija broji 194 zemlje članice, među kojima je i Republika Hrvatska koja je primljena u članstvo 23. lipnja 1992. godine

(www.who.int)

Svjetska zdravstvena organizacija (SZO)

- Cilj: podizanje razine zdravlja svih naroda. U skladu s njenim statutom, Svjetska zdravstvena organizacija je vodeći i koordinirajući autoritet na polju međunarodnog zdravstvenog rada i odgovorna je za pomaganje svim narodima da se na globalnoj razini postigne najviša moguća razina zdravlja.

Shvaćanje zdravlja kroz povijest

- Biološki model bio dominantan model nekada.
- Potrebno je istaknuti da je osim bioloških čimbenika, zdravlje odnosno ishod bolesti pod utjecajem i ne-bioloških čimbenika: ličnost osobe, motivacije, pridržavanje terapije, socioekonomskog statusa, mreže socijalne podrške, individualnih i kulturalnih vjerovanja i ponašanja.
- Bio-psiho-socijalni model zdravlja i bolesti dominantni model danas

- SZO u svojim temeljnim dokumentima deklarira zdravlje kao jedno od temeljnih ljudskih prava bez obzira na rasu, vjeru, političko opredjeljenje, socijalne te ekonomske uvjete
- Najviše polemika je uvijek izazivala socijalna komponenta

- Zdravlje je egzaktan pojam koji je produkt naslijeđa i okoline (društvene, fizičke i biološke)
- Ukoliko je poremećena jedna ili druga komponenta nastaje bolest kao fizička ili psihička disfunkcija organizma

- Pored ostalih obilježja, zdravlje ima i ekonomska obilježja – sve je vrijednije, a bolest je sve skuplja
- Pravo na zdravlje predstavlja i jedan od ustavnih načela Republike Hrvatske – “ Svatko ima pravo na zdrav život. Republika osigurava pravo građana na zdrav okoliš. Građani, državna, javna i gospodarska tijela i udruge, dužni su, u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti, osobitu skrb posvećivati zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša.”

- Među društvenim činiteljima na zdravlje utječu socijalno-ekonomski razvoj i fizička okolina, odgoj, obrazovanje i kultura te zdravstvena i socijalna zaštita
- Među ključne preduvjete zdravlja ubrajamo mir, dom, obrazovanje, socijalnu sigurnost, društveni razvoj i stabilnost ekološkog sustava

Mjerenje zdravlja populacije

- Objektivne mjere
  - Morbiditet
  - Mortalitet
- Klinička procjena
- Samoprocjene
  - Mjera stanja
  - Mjera ishoda

Mortalitet: situacija u svijetu

- Skupine bolesti:
  - Zarazne bolesti
  - Nezarazne bolesti
  - **Kronične nezarazne bolesti**
- Podjela zemalja po socio-ekonomskom statusu:
  - Razvijene
  - Nerazvijene

*Razlikuju li se po
zdravstvenim
problemima?*

Svijet

- Vodeći uzrok pobola i smrti u razvijenim zemljama
  - bolesti srca i krvnih žila (kardiovaskularne bolesti)
- u porastu su i u nerazvijenim zemljama
- nerazvijene zemlje → zarazne bolesti i dalje problem (koje?)

Zarazne bolesti

- AIDS (SIDA, kopnica)
  - sindrom stečenoga nedostatka imuniteta
- HIV infekcija
  - Virus izoliran prije 25 godina (1983. u Francuskoj)
  - Odgovoran za 30 mil.izgubljenih života - u svijetu
- **1.12. svjetski dan borbe protiv AIDS-a**
  - Od 1985. do 2008. godine u Republici Hrvatskoj zabilježeno je 714 osoba zaraženih HIV-om
  - 285 oboljelo od AIDS-a
  - 131 bolesnik umro (u istom razdoblju)
- HIV / AIDS danas postala kronična bolesti.

Kronične nezarazne bolesi

Vježba u grupama

- Navedite da li i koliko članova Vaše uže i šire obitelji ima neku kroničnu bolest i koju.
- Analiza rezultata:
  - Ukupni broj osoba → ukupni broj kroničnih stanja/bolesti
  - Kojim skupinama bolesti pripadaju
  - Odgovara li to pokazateljima na razini Hrvatske i zapadnih zemalja?
  - U čemu su razlike?

Svijet

- Kronične bolesti u svim razvijenim zemljama svijeta predstavljaju vodeći javno zdravstveni problem, kojem pridonosi starenje pučanstva i moderni način života s urbanizacijom, industrijalizacijom i životnim navikama štetnim po zdravlje (pušenje, sedentarni način života, nepravilna prehrana itd).

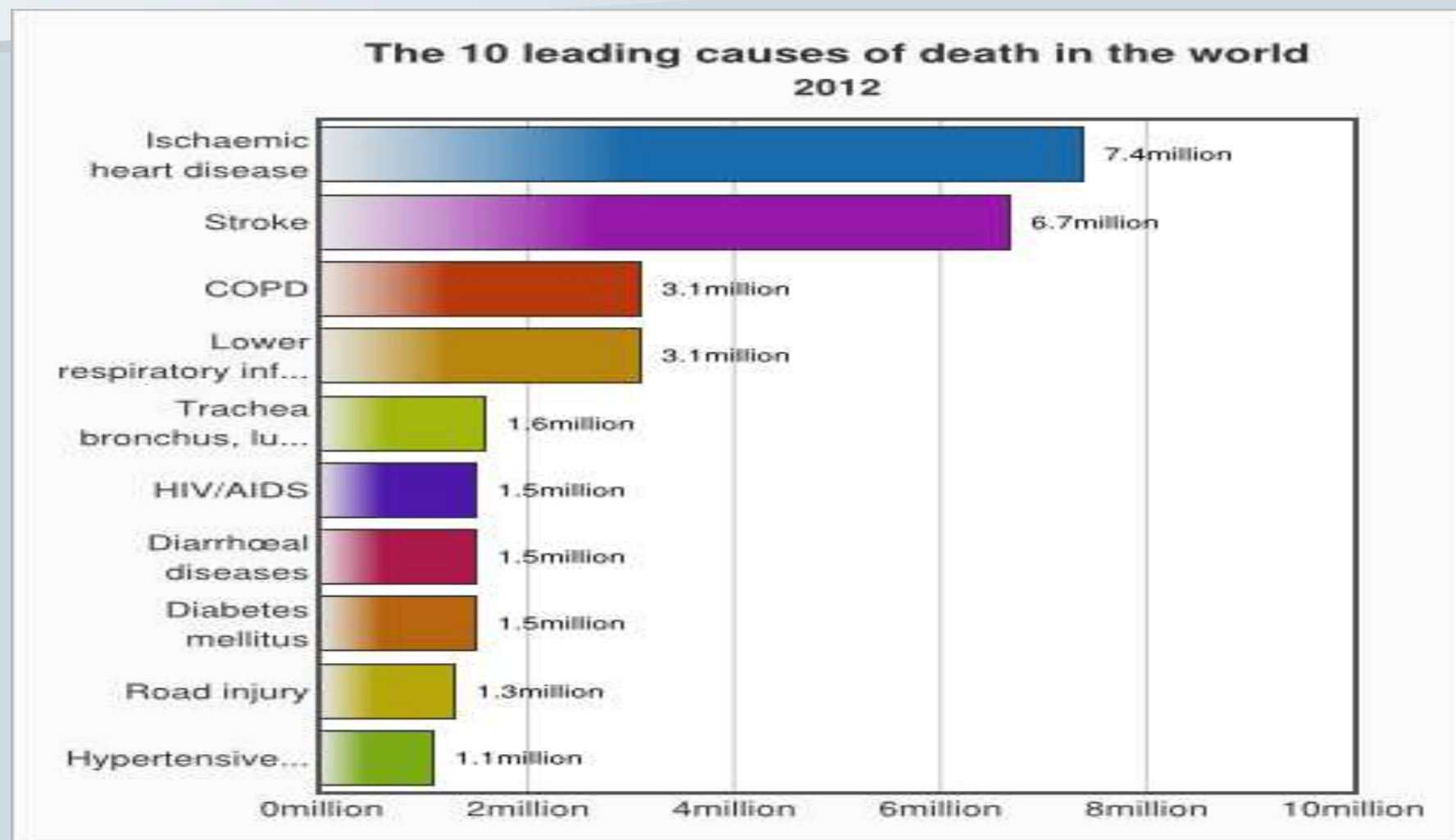

Svijet

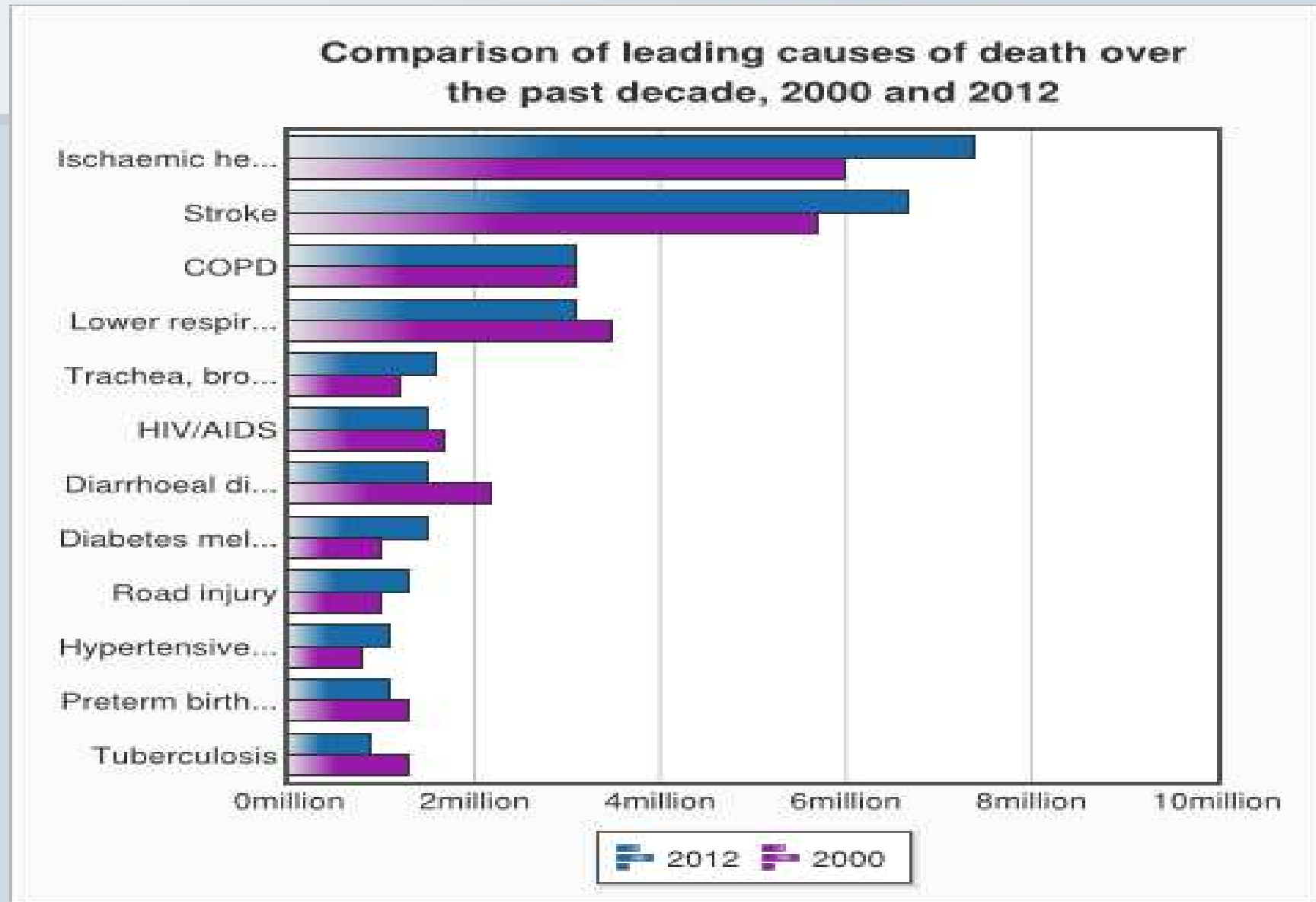
- globalna svjetska epidemija kardiovaskularnih bolesti
- postale prioritetni javnozdravstveni problem u svijetu

Vodeći uzroci smrti u svijetu

WHO

Vodeći uzroci smrti u svijetu

Top 10 uzroka smrti
prema statistikama Svjetske zdravstvene
organizacije

<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs310/en/index1.html>

Hrvatska

- U Hrvatskoj se prati stanje zdravlja populacije
- Službe u Zavodima za javno zdravstvo – Državni i županijski zavodi
  - praćenje i epidemiološka analiza morbiditeta i mortaliteta
- Odabrani prioriteti su: bolesti srca i krvnih žila, zloćudne novotvorine, duševne bolesti i poremećaji

Hrvatska

- vodeću uzrok smrti i pobola u Hrvatskoj su također Kronične nezarazne bolesti

⇒ kardiovaskularne bolesti

- Većina populacije ima neko oštećenje zdravlja koje utječe na njegovu funkcionalnost u svakodnevnom životu.

Hrvatska – vremenska perspektiva

- Promjena javnozdravstvenih problema kroz vrijeme?

10 vodećih uzroka smrti u Hrvatskoj 2006.

Žene			Muškarci		
dijagnoza	N	%	dijagnoza	N	%
Ishemijske bolesti srca	5.092	20,33	Ishemijske bolesti srca	4.730	18,67
Cerebrovaskularne bolesti	4.706	18,79	Cerebrovaskularne bolesti	3.369	13,30
Insuficijencija srca	1.880	7,51	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	2.145	8,47
Zloćudna novotvorina dojke	830	3,31	Insuficijencija srca	1.079	4,26
Zloćudne novotvorine debelog crijeva	772	3,08	Zloćudne novotvorine debelog crijeva	1.028	4,06
Dijabetes melitus	653	2,61	Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza	910	3,59
Ateroskleroza	640	2,55	Bronhitis, emfizem, astma	723	2,85
Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	572	2,28	Upala pluća	636	2,51
Upala pluća	547	2,18	Zloćudna novotvorina prostate	604	2,38
Hipertenzivne bolesti	531	2,12	Zloćudna novotvorina želuca	539	2,13
Prvih 10	16.223	64,77	Prvih 10	15.763	62,23
Ukupno	25 049	100	Ukupno	25.329	100

Vodeći uzroci smrti

- Vodeći uzrok smrti u 2010. godini su cirkulacijske bolesti od kojih je umrlo 25.631 osoba (580,18/100.000).
- Od novotvorina, druge po redu skupine bolesti iz koje se izdvajaju vodeći uzroci smrti, umrlo je 13.698 osoba (310,07/100.000).
- Tri četvrtine svih uzroka smrti u Hrvatskoj je iz ove dvije skupine bolesti
- preostale smrti odnose se na ozljede i otrovanja (67,18/100.000),
- bolesti probavnog sustava (55,66/100.000),
- bolesti dišnog sustava (44,30/100.000) i dr.

10 vodećih uzroka smrti u Hrvatskoj 2013.

Tablica - Table 16/I. **RANG LJESTVICA TE UDIO 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U HRVATSKOJ 2013. GODINE - UKUPNO -**
Rank of the 10 leading causes of death and their respective shares - total, Croatia 2013

MKB-X ŠIFRA <i>ICD 10 Code</i>	DIJAGNOZA <i>Diagnosis</i>	BROJ <i>No.</i>	%
I20-I25	Ishemijske bolesti srca - <i>Ischaemic heart diseases</i>	10.772	21,38
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti - <i>Cerebrovascular diseases</i>	7.243	14,38
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća - <i>Malignant neoplasms of trachea, bronchus and lung</i>	2.802	5,56
C18-C21	Zloćudne novotvorine debelog crijeva - <i>Malignant neoplasms of colon, rectum and anus</i>	2.037	4,04
I10-I15	Hipertenzivne bolesti - <i>Hypertensive diseases</i>	1.947	3,86
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava - <i>Chronic lower respiratory diseases</i>	1.704	3,38
I50	Insuficijencija srca - <i>Heart failure</i>	1.341	2,66
E10-E14	Dijabetes melitus - <i>Diabetes mellitus</i>	1.243	2,47
C50	Zloćudna novotvorina dojke - <i>Malignant neoplasm of breast</i>	1.010	2,00
K70, K73, K74	Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza - <i>Chronic liver diseases, fibrosis and cirrhosis</i>	982	1,95
PRVIH 10 UZROKA SMRTI - First 10 causes		31.091	61,69
UKUPNO - Total		50.386	

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2014. god. (DEM-2/12)
 Source of information: Croatian Central Bureau of Statistics, 2014 (DEM-2/13)

Tablica - Table 16/II. RANG LJESTVICA TE UDIO DESET VODEĆIH UZROKA SMRTI U HRVATSKOJ 2013. GODINE – MUŠKI
Rank of the 10 leading causes of death and their respective shares - male, Croatia 2013

MKB-X ŠIFRA <i>ICD 10 Code</i>	DIJAGNOZA <i>Diagnosis</i>	BROJ <i>No.</i>	%
I20-I25	Ishemijske bolesti srca - <i>Ischaemic heart diseases</i>	4.945	19,79
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti - <i>Cerebrovascular diseases</i>	3.026	12,11
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća - <i>Malignant neoplasms of trachea, bronchus and lung</i>	2.090	8,36
C18-C21	Zloćudne novotvorine debelog crijeva - <i>Malignant neoplasms of colon, rectum and anus</i>	1.182	4,73
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava – <i>Chronic lower respiratory diseases</i>	1.025	4,10
K70, K73, K74	Kronične bolesti jetre, fibroza i ciroza - <i>Chronic liver diseases, fibrosis and cirrhosis</i>	777	3,11
C61	Zloćudna novotvorina kestenjače (prostate) - <i>Malignant neoplasm of prostate</i>	739	2,96
I10-I15	Hipertenzivne bolesti – <i>Hypertensive diseases</i>	647	2,59
E10-E14	Dijabetes melitus - <i>Diabetes mellitus</i>	550	2,20
I50	Insuficijencija srca - <i>Heart failure</i>	497	1,99
PRVIH 10 UZROKA SMRTI - First 10 causes		15.478	61,94
UKUPNO - Total		24.988	

Tablica - Table 16/III. RANG LJESTVICA TE UDIO DESET VODEĆIH UZROKA SMRTI U HRVATSKOJ 2013. GODINE – ŽENE
Rank of the 10 leading causes of death and their respective shares - female, Croatia 2013

MKB-X ŠIFRA <i>ICD 10 Code</i>	DIJAGNOZA <i>Diagnosis</i>	BROJ <i>No.</i>	%
I20-I25	Ishemijske bolesti srca - <i>Ischaemic heart diseases</i>	5.827	22,94
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti - <i>Cerebrovascular diseases</i>	4.217	16,60
I10-I15	Hipertenzivne bolesti – <i>Hypertensive diseases</i>	1.300	5,12
C50	Zloćudna novotvorina dojke - <i>Malignant neoplasm of breast</i>	994	3,91
C18-C21	Zloćudne novotvorine debelog crijeva - <i>Malignant neoplasms of colon, rectum and anus</i>	855	3,37
I50	Insuficijencija srca - <i>Heart failure</i>	844	3,32
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća - <i>Malignant neoplasms of trachea, bronchus and lung</i>	712	2,80
E10-E14	Dijabetes melitus - <i>Diabetes mellitus</i>	693	2,73
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava – <i>Chronic lower respiratory diseases</i>	679	2,67
I70	Ateroskleroza – <i>Atherosclerosis</i>	617	2,43
PRVIH 10 UZROKA SMRTI - First 10 causes		16.738	65,90
UKUPNO - Total		25.398	

- Razlozi takvom stanju zdravlja u populaciji?
- Psihološke varijable od značaja ?

Faktori rizika za zdravlje

- Na koje ne možemo utjecati
  - dob, spol, geni
  - biološke karakteristike

- Na koje možemo utjecati
  - prehrana, pušenje, tjelesna aktivnost
  - ponašanja !

Dob

➤ Starenje populacije...

Starenje

- Starenje predstavlja jedan od najvećih socijalnih, ekonomskih i zdravstvenih izazova 21. stoljeća, posebice u Europi koja je kontinent s najvećim udjelom osoba starijih od 65 godina u ukupnom stanovništvu (15%).
- predviđa se daljnje povećanje broja starih osoba
- do 2050. godine u Europi će živjeti više od 157 milijuna stanovnika starije životne dobi

Osobe starije životne dobi u Hrvatskoj

- U većini razvijenih zemalja prihvaćena je kronološka dob od 65 godina kao dobna granica u definiciji starije osobe.
- Prema kriterijima Svjetske zdravstvene organizacije, starija dobna skupna može se podijeliti na:
  - raniju starost 65-74 godine,
  - srednju starost 75–84 godine,
  - duboku starost od 85 i više godina.

Demografska situacija

- Republika Hrvatska pripada državama s vrlo starim stanovništvom, a prema zadnjem popisu stanovništva ima 758.633 stanovnika u dobi 65 i više godina (17,7%) a taj broj se povećava.
- Od 1991. godine Hrvatska ulazi u depopulacijsku fazu prirodnog kretanja.
- U 2014. g. je rođeno 39.566 djece, umrlo je 50.839 osoba te je bilo 11.273 umrlih više nego rođenih.
- Prisutna negativna stopa prirodnog kretanja -2,7.

- Prisutne značajne razlike po spolu.
- Prema podacima iz 2014. godine, u Hrvatskoj ima 758.633 osoba starije životne dobi,
  - 296.208 (39,04%) muškaraca
  - 462.425 (60,96%) žena
- Očekivano trajanje života pri rođenju je za oba spola 77,6 godine,
  - za žene 80,5 godine,
  - za muškarce 74,6 godine

(Državni zavod za statistiku, prema podacima u 2014.)

Zdravlje starijih osoba

Zdravlje starijih osoba predstavlja sve veći izazov suvremene znanosti i prakse zbog stalnog porasta broja starijeg stanovništva i njihovog udjela u ukupnom stanovništvu te sve veće zastupljenosti kroničnih bolesti prisutnih kod starijih osoba koje povećavaju potrebu za korištenjem zdravstvenih i socijalnih, a time i financijskih resursa zajednice.

Najčešće skupine utvrđenih bolesti i stanja kod starijih osoba u primarnoj ZZ

Skupina bolesti	Postotak oboljelih
Bolesti cirkulacijskog sustava	20,9%
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	12,7%
Bolesti dišnog sustava	7,8%
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	7,7%

Najčešći uzroci bolničkog pobola osoba u dobi 65+

Skupina bolesti	Broj oboljelih	Stopa na 1.000 stan.
Bolesti cirkulacijskog sustava	53.916	68,32
Novotvorine	35.660	45,19
Bolesti oka i adneksa	20.797	26,35
Bolesti probavnog sustava	18.516	23,46
Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	15.198	19,26
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	6.552	8,30

Broj hospitalizacija liječenih zbog dijagnoza skupine bolesti V (dg F00-F99), za osobe 65 i više godina, liječeni na stacionarnim djelatnostima i liječeni u dnevnim bolnicama 2014.god.

šifra dijagnoze	naziv dijagnoze	ukupno
F00-F09	Organski i simptomatski duševni poremećaji	4125
F10-F19	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari	1040
F20-F29	Shizofrenija, shizotopni i sumanutni poremećaji	1039
F30-F39	Afektivni poremećaji (poremećaji raspoloženja)	937
F40-F48	Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji	713
F60-F69	Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih	176
F70-F79	Duševna zaostalost	13
F50-F59	Bihejviolarni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike	8
F90-F98	Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i u adolescenciji	7
F99	Nespecificirani mentalni poremećaj	4
F80-F89	Poremećaji psihološkog razvoja	0
F00-F99		8062

Izvor podataka: HZJZ, BSO obrazac 2014.g. (redovita prijava, dnevna bolnica)

Zagreb, 03.11.2015.

Vodeći uzroci smrti osoba u dobi iznad 65 godina

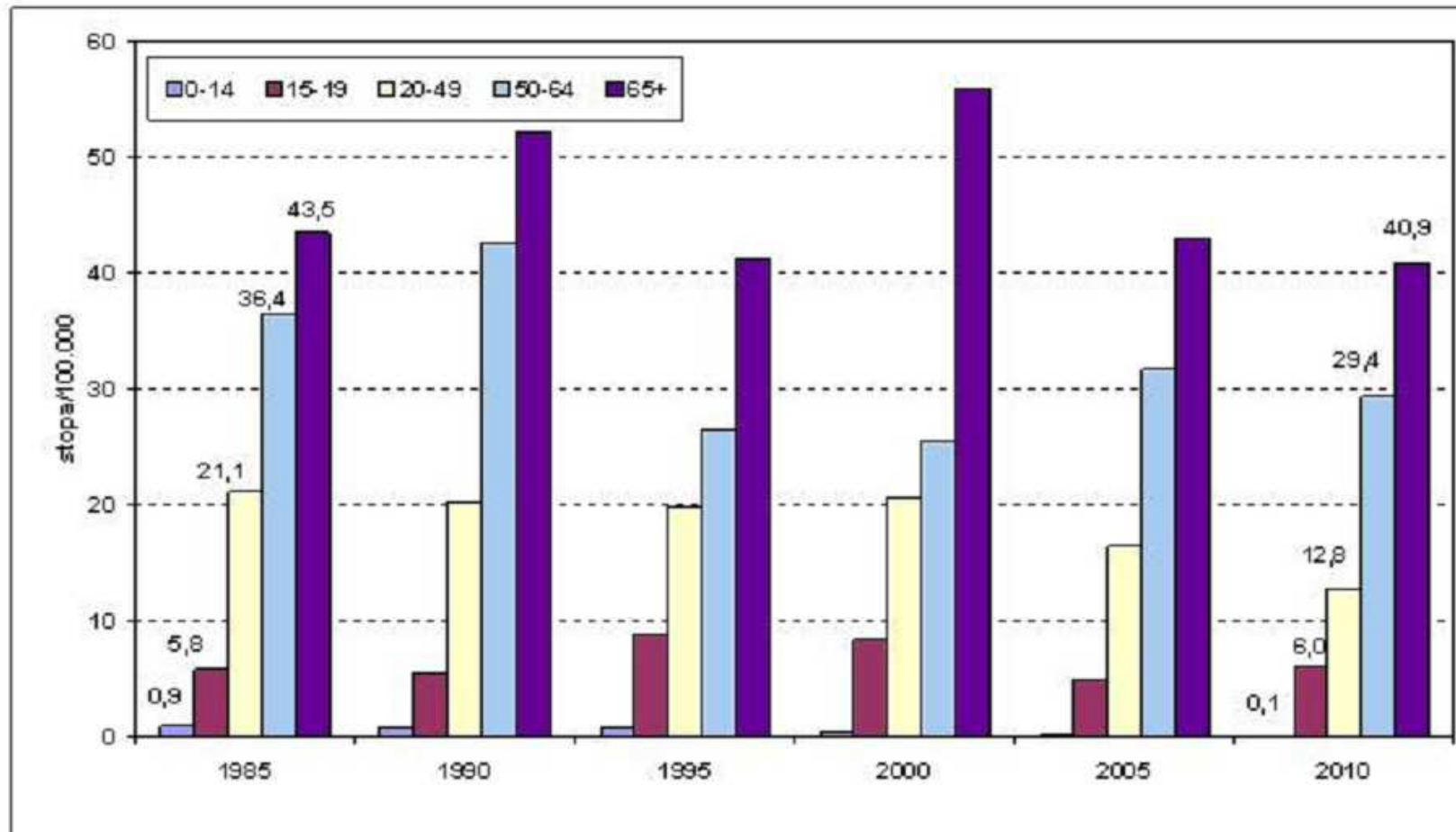
Dijagnoza	Broj	%
Ishemijske bolesti srca	9.543	23,16
Cerebrovaskularne bolesti	6.688	16,23
Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća (M)	1.736	4,21
Zloćudne novotvorine debelog crijeva, rektuma i anusa	1.622	3,93
Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	1.569	3,80
Hipertenzivne bolesti	1.501	3,64
Insuficijencija srca	1.230	2,98
Dijabetes melitus	1.182	2,86
Zloćudna novotvorina dojke (Ž)	769	1,86
Ateroskleroza (Ž)	745	1,80

Vanjski uzroci smrti osoba starije životne (2014.god.)

Vanjski uzrok smrti		Broj	Stopa na 1.000 stan.
Nesreće pri prijevozu	Muškarci	73	0,23
	Žene	31	0,06
	Ukupno	104	0,13
Padovi	Muškarci	360	1,16
	Žene	647	1,35
	Ukupno	1.007	1,28
Drugi vanjski uzroci slučajnih ozljeda	Muškarci	94	0,30
	Žene	88	0,18
	Ukupno	182	0,23
Namjerno samoozljeđivanje	Muškarci	166	0,53
	Žene	68	0,14
	Ukupno	234	0,30
Ostali vanjski uzroci smrti	Muškarci	22	0,07
	Žene	60	0,13
	Ukupno	82	0,10

Samoubojstva u dobi 65+

Slika 3.

Dobno-specifične stope samoubojstava 1985., 1990., 1995., 2000., 2005. i 2010. godine u Hrvatskoj

Rasprava

- ✓ Većina zdravstvenih problema u starijoj dobi rezultat su kroničnih bolesti i stanja.
- ✓ Mnoge kronične bolesti rezultat su (u nekoj mjeri) **zdravstveno rizičnih ponašanja**, i mogu biti prevenirane ili odgođene uključivanjem u i prakticiranjem **zdravstveno protektivnih ponašanja**.
- ✓ Tjelesna aktivnost i zdrava prehrana i u starijoj dobi mogu dati značajne benefite za opće zdravlje osobe kao i opću **kvalitetu života**.
- ✓ Rana detekcija zdravstvenih problema od važnosti je za povoljnije zdravstvene ishode i za uspješnije ***nošenje s kroničnim stanjima***.

- U 2002 **WHO** objavila: „Active ageing: a policy framework „
- Aktivno starenje definirano kao proces optimiziranja mogućnosti/šansi za zdravlje, participiranja u društvu i sigurnosti kako bi se unaprijedila kvaliteta života tijekom starenja
- Naglašava se potreba za multisektorskom i multidisciplinarnom suradnjom i akcijom
- Interdisciplinarni pristup unapređenju zdravlja starijih osoba je neophodan

„WHO policy framework” → 6 ključnih determinanti aktivnog starenja:

- ✓ Ekonomska
- ✓ Bihevioralna
- ✓ Osobna
- ✓ Socijalna
- ✓ Zdravlje i socijalne službe/usluge
- ✓ Fizička okolina

Zaključno

Drugačiji dobni sastav stanovništva postavlja nove i drugačije zahtjeve organizaciji društva s obzirom na specifične potrebe starijih osoba, osobito u zdravstvenoj i socijalnoj skrbi, ali se navedeno odražava i na druge sektore.

Faktori na koje možemo utjecati

- Ponašanja...

“3FOUR50”

3 rizična faktora – pušenje, loša prehrana i smanjena fizička aktivnost – doprinose razvoju

4 tipa kroničnih bolesti:

- Bolesti srca
- Dijabetes tip II
- Bolesti pluća
- Karcinom

... što u konačnici ima udio od preko 50% u ukupnoj smrtnosti u svijetu.

Na mnoge od tih rizičnih faktora se može djelovati i mogu biti prevenirani smrtni ishodi ili invaliditet.

Rizični faktori

Smanjena fizička aktivnost, nepravilna (loša) prehrana, pušenje, prekomjerno i nezdravo konzumiranje alkohola

Rizična ponašanja

(područje psihologije – zdravstvene psihologije)

Zdravstveno rizična i protektivna ponašanja

- Većina kroničnih bolesti rezultat su (u nekoj mjeri) zdravstveno rizičnih ponašanja, i mogu biti prevenirane ili odgođene uključivanjem u i prakticiranjem zdravstveno protektivnih ponašanja.
- Tjelesna aktivnost, zdrava prehrana i prestanak konzumiranja štetnih tvari mogu dati značajne benefite za opće zdravlje osobe kao i opću kvalitetu života.
- Rana detekcija zdravstvenih problema od važnosti je za povoljnije zdravstvene ishode i za uspješnije nošenje s kroničnim stanjima.

- Kronične bolesti -> neizlječive ->
  - Cilj akcije/intervencije je postizanje uvjetnog zdravlja i što bolje kvalitete života bolesnika
- Uloga i važnost psihologa u zdravstvu
- Psihološko savjetovanje i edukacija u cilju smanjenja rizičnog ponašanja neophodan dio interdisciplinarnog rada u ovom području

ULOGA PSIHOLOGA

- .. U edukaciji šire javnosti o rizicima koji utječu na razvoj kroničnih bolesti
- .. U programima prevencije
- .. U razvoju i edukaciji tehnika nošenja sa stresom
- .. U promociji zdravog načina života – npr. kroz savjetovališta i grupe podrške za mršavljenje, smanjenje/ prestanak pušenja, odvikavanje od alkohola, zdrave prehrane...
- .. U rehabilitacijskim centrima za bolesnike kako bi se poboljšala kvaliteta njihovih života
- .. U edukaciji obitelji bolesnika – lakše nošenje sa problemom, bolja kvaliteta njihovih života, bolje razumijevanje i kvalitetnija podrška bolesniku
- .. U radu na stavu zajednice prema kroničnim bolestima i zdravim stilovima življenja – osvještavanje problematike!
- ...